

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับ
การปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก เมธี คำเต็ม

ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ 12

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2568

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน
บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

โดย พันเอก เมธิ คำเต็ม

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ธีรกรกรรณ์ ณ ป้อมเพ็ชร

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2568 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดี

พลตรี

(เกียรติชัย โอภาโส)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

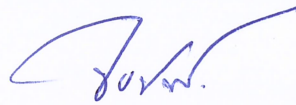
ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

พันเอก

(พิชชญาน พวงทอง)

ประธานกรรมการ

(นางจงชญา ณ ป้อมเพ็ชร)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ธีรกรกรรณ์ ณ ป้อมเพ็ชร)

กรรมการ

พันเอก

(เจษฎา เหมหาชาติ)

กรรมการและเลขานุการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก เมธี คำเต็ม
เรื่อง	แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12
วันที่	9 กันยายน 2568 จำนวนคำ: 10,994 จำนวนหน้า: 33
คำสำคัญ	การบรรเทาสาธารณภัย, ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12, การพัฒนาศักยภาพกำลังพล
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12 ภายใต้แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยใช้แนวคิดการบริหารทรัพยากรในองค์กร รวมถึงวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อศักยภาพของกำลังพล โดยใช้ SWOT Analysis และใช้ TOWS Matrix ในการวิเคราะห์หากลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพล

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12 ได้แก่ 1) เสริมสร้างขีดความสามารถด้านกำลังพลและองค์ความรู้ด้านบรรเทาสาธารณภัยความร่วมมือระหว่างทหาร พลเรือน ตำรวจ หน่วยอาสาสมัคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนากลไกการประสานงานและส่งกำลังบรรเทาสาธารณภัย 2) การวางระบบเตือนภัยและเฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมีความพร้อมเข้าช่วยเหลือประชาชน 3) ให้ความรู้และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยกับประชาชนถึงแนวทางป้องกัน และการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์เครือข่ายเฝ้าระวังภัยในชุมชน 4) ทบทวนและปรับปรุง แผนปฏิบัติการและแนวทางการตอบโต้ภัยพิบัติ ให้สอดคล้องกับภัยพิบัติที่เปลี่ยนแปลงไป นำบทเรียนจากเหตุการณ์จริงมาปรับปรุงแก้ไข และ 5) การปรับปรุงระบบการฟื้นฟูและเยียวยาหลังประสบเหตุการณ์สาธารณภัย สร้างความเชื่อมั่นและขวัญ กำลังใจให้กับกำลังพลและประชาชน

ABSTRACT

AUTHOR Colonel Mathee Kumtam

TITLE Guidelines for Enhancing the Capabilities of Military Personnel to Improve Disaster Relief Operations of the 12th Military Circle.

DATE 9 September, 2025 **WORD COUNT:** 10,994 **PAGE:** 33

KEY TERMS: Disaster Relief, Disaster Relief Center of the 12th Military Circle, Development of Military Personnel Potential

CLASSIFICATION: Unclassified

This research aims to study the approach to develop the potential of personnel in order to improve the disaster relief operations of the 12th Military Circle under the concept of disaster risk management according to the National Disaster Prevention and Mitigation Plan 2015 by using the concept of organizational resource management including analyzing the strategic environment that affects the potential of personnel by using SWOT Analysis to identify strengths, weaknesses, opportunities and obstacles and using TOWS Matrix to analyze strategies for developing the potential of personnel.

The research results found that there are 5 approaches to developing the potential of personnel to improve disaster relief operations in the 12th Army Region as follows: 1) Strengthening personnel capabilities and knowledge in disaster relief, cooperation between the military, civilians, police, rescue volunteers, and local administrative organizations, developing a coordination mechanism and sending disaster relief personnel immediately 2) Establishing an effective warning and surveillance system so that personnel are ready to help people in a timely manner, 3) Providing knowledge and creating a safety culture, educating people about prevention methods and practices when an incident occurs, "Community Disaster Surveillance Network", 4) Reviewing and improving action plans and disaster response guidelines to be consistent with changing disasters, using lessons learned from real events to improve and amend, and 5) Improving the recovery and compensation system after a disaster, building confidence and morale for personnel and the public.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในการศึกษา ตลอดจนความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นางจงชญา ณ บ่อมเพ็ชร ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา และ พันเอก ธนันกรกรรณ์ ณ บ่อมเพ็ชร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียด จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วง และเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ พลตรี เกียรติชัย โอภาโส ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่ให้ความกรุณาตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา พันเอก เจษฎา เหมหาชาติ คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ รวมทั้งเอกสาร งานวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ศึกษาไว้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถรวบรวมความคิดและพัฒนางานวิจัยนี้ขึ้นมาได้ ผู้วิจัยจะนำเอาความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และหน่วยงานของกองทัพที่เกี่ยวข้องต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 บทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
กรอบแผนและนโยบายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	7
ภารกิจของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12	12
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 บทวิเคราะห์	
สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 12	18
ศักยภาพของกำลังพล และข้อจำกัดการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย	22
ของกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 12 ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติ	
การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทา	
สาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 ในปัจจุบัน	
แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน	25
บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12	
บทที่ 4 บทอภิปรายผล	
แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน	26
บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12	
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	29
ข้อเสนอแนะ	33
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันต้องประสบกับวิกฤติการณ์ความรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ ซึ่งสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติที่เพิ่มมากขึ้นนั้น ได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ประเทศที่พัฒนาแล้วมีความพร้อมทั้งด้านกำลังคน เครื่องมือและอุปกรณ์ทันสมัยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือประเทศที่มีประชากรและเจ้าหน้าที่ที่พร้อมให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่จำนวนมากเพียงใดก็ตามแต่ เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ ขึ้น ภายในพื้นที่ประเทศต่าง ๆ เหล่านั้น ก็ยังต้องอาศัยกองกำลังทหารที่อยู่ในพื้นที่เข้าไปสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

ในการนี้ ประเทศไทยได้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหามันคงในด้านภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ และโรคระบาด ซึ่งเป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)¹ ประเด็นความมั่นคง เป้าหมายหลักสำคัญ คือ เพื่อสร้างเสถียรภาพและความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน ปกป้องสถาบันหลักของประเทศ ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ โดยจะเห็นได้ว่าการดำเนินการภายใต้กรอบของแผนแม่บทความมั่นคงนี้ เป็นแนวทางที่นำไปสู่ความมั่นคงและความยั่งยืนของประเทศ ซึ่งจะมีการทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปในระยะเวลา 20 ปี โดยคณะรัฐมนตรี ได้อนุมัติแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570² มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยทหารในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติ นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558³ และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570⁴ ในการนี้ นโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปี พ.ศ. 2568 ได้กำหนดแนวทางเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศและพัฒนากองทัพให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยนโยบายหลัก 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร โดยพัฒนากำลังพลและยุทโธปกรณ์ เพื่อให้มีความพร้อมสูงสุดในการปฏิบัติภารกิจ 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหามันคง โดยกำหนดให้มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปกป้องประชาชนและรักษาความสงบเรียบร้อย รับมือกับภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ 3) การพัฒนากองทัพบกและการพัฒนาบุคลากร โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ

พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้ง พัฒนาสวัสดิการและสภาพแวดล้อมการทำงานของกำลังพลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มขวัญกำลังใจ 4) การสนับสนุนการพัฒนาประเทศและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนในช่วงเกิดภัยพิบัติและภาวะวิกฤต รวมทั้ง สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและช่วยเหลือชุมชนห่างไกล และ 5) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเพิ่มการฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนความรู้กับประเทศพันธมิตรเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพในภูมิภาคและความพร้อมร่วมกันในการป้องกันภัยคุกคาม รวมทั้ง เข้าร่วมการฝึกซ้อมทางทหารและการกิจต่าง ๆ ที่เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และความพร้อมของกองทัพ⁵

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างการจัดหน่วยของกองทัพบก มณฑลทหารบกที่ 12 สังกัดในกองทัพบกภาคที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีพันธกิจของในการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัย ทำหน้าที่หลักดังนี้ 1) การจัดเตรียมกำลังพลและอุปกรณ์ให้มีความพร้อมสำหรับการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม ภัยแล้ง ไฟป่า และเหตุการณ์ภัยพิบัติอื่น ๆ เป็นต้น 2) การสนับสนุนและฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย โดยให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย เช่น การซ่อมแซมบ้านเรือน การฟื้นฟูถนนและสะพาน รวมถึง การจัดหาแหล่งน้ำสะอาดและสิ่งของที่จำเป็นให้กับประชาชน เป็นต้น⁶ 3) การฝึกอบรมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันภัยพิบัติ โดยการพัฒนาทักษะและขีดความสามารถที่ตรงจุดของกำลังพลที่ยังขาดอยู่ เช่น การปฐมพยาบาล การกู้ภัยทางน้ำ หรือการใช้อุปกรณ์กู้ภัยเฉพาะทาง เพื่อให้กำลังพลมีความพร้อมในทุกด้านที่จำเป็น เป็นต้น และ (4) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย ทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยกู้ภัยในการจัดการภัยพิบัติอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว⁷

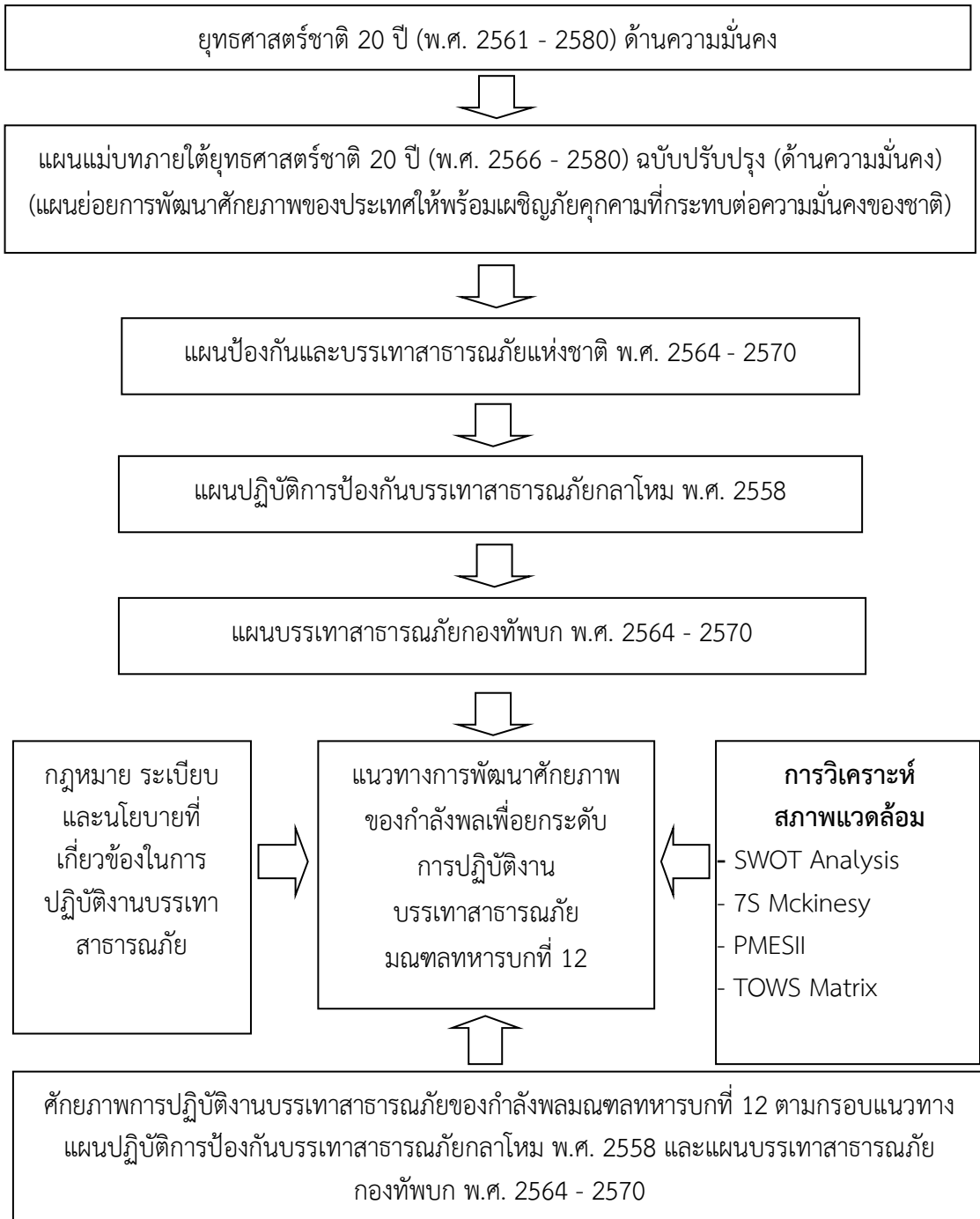
ในช่วงปี พ.ศ. 2567 มณฑลทหารบกที่ 12 มีการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นไปตามภารกิจ โดยจัดกำลังจากกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำการให้ความช่วยเหลือประชาชน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยกู้ภัยอื่น ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์บรรเทาสาธารณภัย อาทิ อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามนโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก⁸ ทั้งนี้ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมในด้านบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการฝึกฝนกำลังพลและการเตรียมอุปกรณ์ให้มีความพร้อมทุกยามเมื่อเกิดภัยพิบัติภัยสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างทันทั่วทั้ง⁹

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพล เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพ และข้อจำกัดการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกำลังพล มณฑลทหารบกที่ 12 ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570¹⁰ 2) เพื่อศึกษา สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 12 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทา สาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12 ภายใต้แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558¹¹ โดยผลการศึกษาที่ได้ จะนำไปสู่การยกระดับศักยภาพของกำลังพลในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของ มณฑลทหารบกที่ 12 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกองทัพบก¹² ส่วนราชการภายใน กระทรวงกลาโหมใช้เป็นกรอบแนวทางพัฒนาในการบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม และองค์การระหว่างประเทศ¹³ ภายใต้แนวคิดการ จัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรด้านกำลังพล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ และช่วยลดผลกระทบจาก สาธารณภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีความสอดคล้องกับ แผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 และยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อม แห่งชาติ (พ.ศ.2557 - 2561) กระทรวงกลาโหมภายใต้แนวคิดการจัดการความเสี่ยงต่อไป¹⁴

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย ของมณฑลทหารบกที่ 12
2. เพื่อศึกษาศักยภาพ และข้อจำกัดการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของ กำลังพลมณฑลทหารบกที่ 12 ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย กลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงาน บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Research) ตามแนวทางที่วิทยาลัยการศึกษากำหนด แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อนำผลการทบทวนเอกสารมาใช้เป็นข้อมูลในการทำเครื่องมือวิจัย และ ขั้นที่ 2) วิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) SWOT Analysis และ TOWS Matrix

2. ขอบเขตการศึกษา เป็นการศึกษาจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 รวมทั้ง กำลังพลที่ปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่มณฑลทหารบกที่ 12 ภายใต้แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา กำลังพล หน่วยงาน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และการบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่มณฑลทหารบกที่ 12

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ในทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านความมั่นคง แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 แผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย ความร่วมมือในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย¹⁵ สภาพแวดล้อมในพื้นที่มณฑลทหารบกที่ 12 รวมทั้งบทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังทำการสอบถามและสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสอบถาม สนทนากลุ่ม และการประเมิน การตรวจสอบรายการ โดยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องอย่างคร่าว ๆ โดยอิงจากเอกสารประกอบการตรวจสอบแล้ว รวมทั้ง การนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูลจากการถอดเทปสัมภาษณ์ ภาพถ่าย มาจัดหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิด¹⁶ และทำการสรุปเพื่อนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) และสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค TOWS Matrix¹⁷ ร่วมกับการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

5. ขั้นตอนการดำเนินการ

กิจกรรม	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68
1. เลือกเรื่องและกำหนดหัวข้อการวิจัย	↔							
2. สอบการนำเสนอโครงร่างการวิจัย		↔						
3. ศึกษาและค้นคว้าที่มาของปัญหา			↔	↔				
4. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล					↔			
5. สรุปผลการวิจัย						↔		
6. นำเสนอผลการวิจัย							↔	
7. จัดทำรูปเล่ม								↔

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมของมณฑลทหารบกที่ 12 โดยผู้บังคับบัญชาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประกอบการพิจารณา และกำหนดแผนพัฒนาการเตรียมความพร้อมและรองรับสถานการณ์ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการวางแผนบริหารจัดการ จัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

2. ทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดและปัญหาการปฏิบัติงานสาธารณสุขในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องความร่วมมือระหว่างหน่วยกับ ส่วนราชการภายในกระทรวงกลาโหม หรือส่วนราชการอื่นๆ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม และองค์การระหว่างประเทศ

3. มีแนวทางในการกำหนดและพัฒนาศักยภาพกำลังพลที่มีความสอดคล้องกับแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2557 - 2561) กระทรวงกลาโหมภายใต้แนวคิดการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งนโยบายกองทัพบก เพื่อการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่มณฑลทหารบกที่ 12

บทที่ 2

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึง การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้องานวิจัยดังกล่าว การทบทวนนิยามแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีประเด็นดังต่อไปนี้ 1) กรอบแผนและนโยบายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 2) ภารกิจของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 และ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

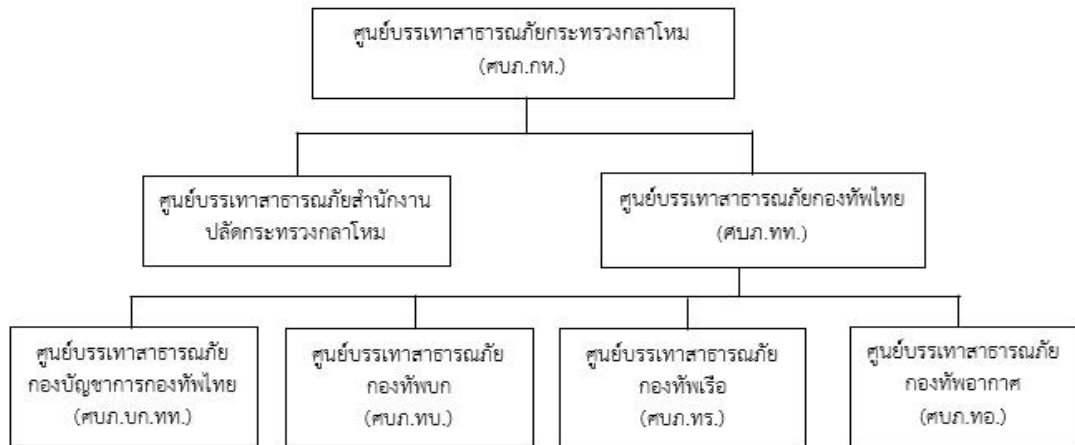
กรอบแผนและนโยบายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)¹ เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ในระยะยาว เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในด้านความมั่นคง มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความ มั่นคง ปลอดภัย มีเอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับ ภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน ความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ได้เน้นการ พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของภาครัฐ

ปัญหาสาธารณภัยหรือภัยพิบัติถือเป็นภัยอย่างหนึ่งที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ² โดยในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ได้กล่าวถึงสาธารณภัยและภัยพิบัติ ไว้ในหมวดยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อให้มีความพร้อมในการรับมือและจัดการภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง เพื่อให้ครอบคลุมถึงพื้นที่การปฏิบัติ จึงมีการกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบในแต่ละระดับดังนี้

1. บทบาทของกระทรวงกลาโหมในการปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

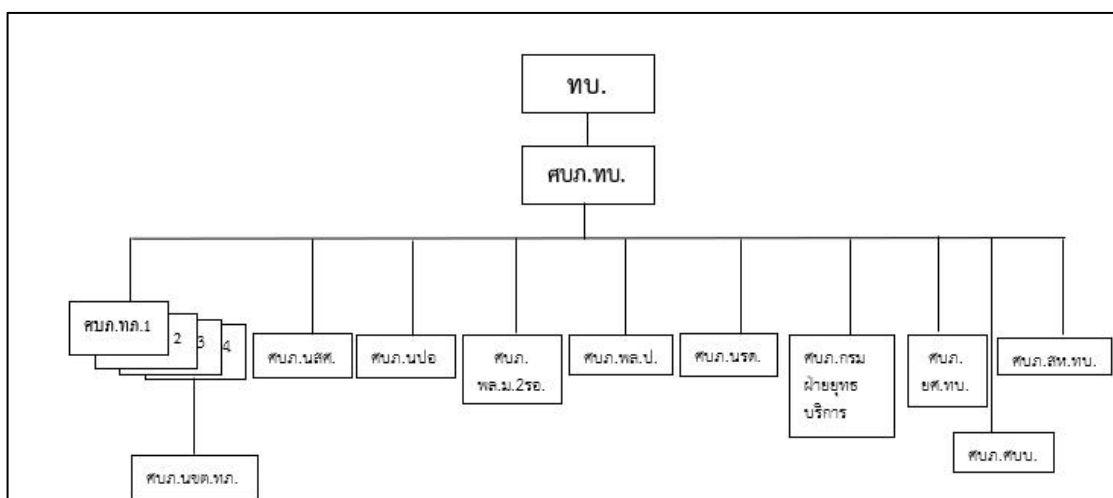
ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ศบภ.ภท.) จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติงานในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากสาธารณภัยสอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล และเพื่อให้มีเอกภาพในการบังคับบัญชาและกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่โดยชัดเจน ซึ่งมีโครงสร้างดังนี้³

ภาพที่ 2 โครงสร้างการจัด ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม

2. บทบาทของกองทัพบกในการปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

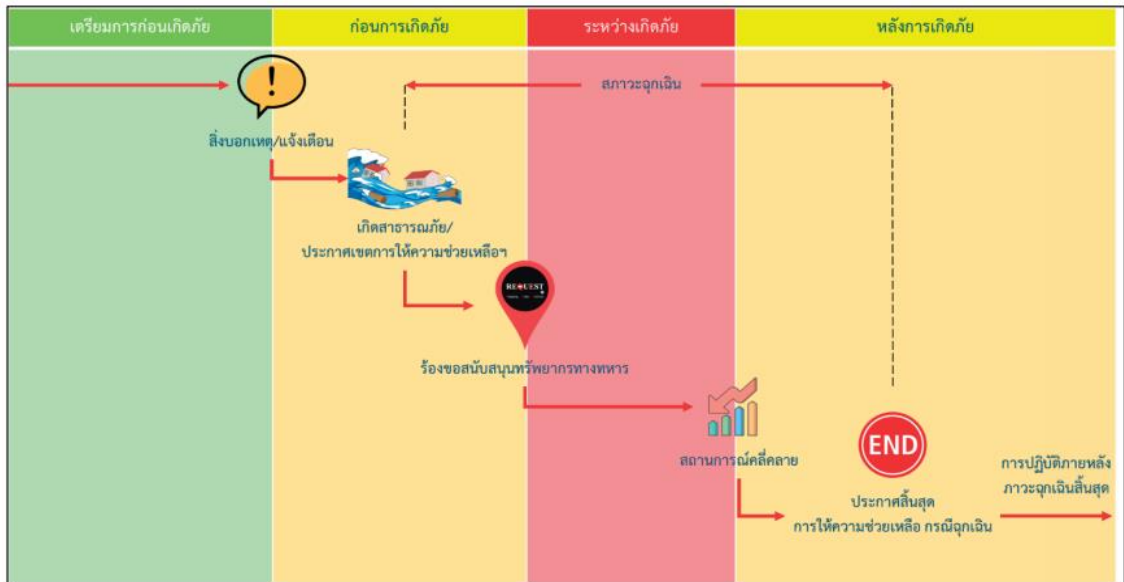
การจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (ศบภ.ทบ.) เพื่อให้การปฏิบัติงานในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกองทัพบก เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีโครงสร้างการจัดของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก ดังนี้⁴

ภาพที่ 3 โครงสร้างการจัด ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก

3. แนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

แนวทางการปฏิบัติตามขั้นตอน สามารถแบ่งการปฏิบัติออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

3.1 ขั้นตอนเตรียมการก่อนการเกิดภัย เป็นขั้นการปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรทางทหารแก่งานที่เกี่ยวข้อง โดยจะเริ่มตั้งแต่ภาวะปกติจนถึงมีการแจ้งเตือนเหตุสาธารณภัยหรือเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้นอย่างฉับพลัน โดยให้หน่วยขึ้นตรงศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (นขต.ศบภ.ทบ.) ดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 จัดให้มีระบบเผาระวัง ติดตาม และแจ้งเตือนภัยพิบัติ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบได้อย่างทันท่วงที รวมถึงการพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information Sharing) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระหว่าง นขต.ศบภ.ทบ.

3.1.2 จัดทำและปรับปรุงแผนบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยให้สอดคล้องกับแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก ให้มีความทันสมัย รวมทั้งสิ่งอุปกรณ์ที่จะสนับสนุนหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยการแบ่งมอบพื้นที่พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหารในกองทัพบก

3.1.3 จัดเตรียมความพร้อมของกำลังพลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงความรู้เกี่ยวกับงานกิจการพลเรือน มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความปลอดภัย

3.1.4 จัดหา จัดเตรียมและปรนนิบัติบำรุงยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์และเครื่องจักรกลสาธารณภัย ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

3.1.5 จัดเตรียมงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามภารกิจ การบรรเทาสาธารณภัย ในความรับผิดชอบของหน่วย อาทิ งบประมาณการฝึกอบรม การฝึกซ้อม และงบประมาณในการจัดหาสิ่งอุปกรณ์มาตรฐาน ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจัดทำงบประมาณประจำปีของหน่วยในการเตรียมความพร้อมด้านการบรรเทาสาธารณภัย

3.1.6 เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทหารกับพลเรือน ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงองค์กร ภาคประชาสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศตลอดจนหน่วยทหารของกองทัพมิตรประเทศ

3.2 ขั้นก่อนการเกิดภัย เป็นขั้นการปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อม ขั้นสุดท้ายก่อนการสนับสนุน ขั้นก่อนการเกิดภัย จะเริ่มต้นตั้งแต่มีการแจ้งเตือนจนถึงเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้น หรือเกิดเหตุสาธารณภัยฉับพลัน โดยให้ นขต.ศบภ.ทบ. ดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยในระดับต่าง ๆ เพื่อควบคุม สั่งการ อำนาจการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการ การใช้ทรัพยากรในการช่วยเหลือประชาชน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ส่วนอำนาจการ ส่วนปฏิบัติการ และส่วนสนับสนุน

3.2.2 ติดตามสถานการณ์ แจ้งเตือนภัยจากสงคราม และการก่อวินาศกรรม ให้ ศบภ.ทบ. ทราบโดยทันที รวมทั้ง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสาธารณภัย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการแจ้งเตือนหน่วยบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยทหารระดับต่าง ๆ ให้เตรียมพร้อมกำลังพล เครื่องมือสื่อสาร และยุทโธปกรณ์ที่จำเป็น พร้อมให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างทันท่วงที

3.3.3 ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดสาธารณภัย โดยประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ถึง สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น รวมถึงช่องทางการขอความช่วยเหลือผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งของ กองทัพและหน่วยงานต่าง ๆ

3.3.4 จัดให้มีระบบการรายงานสถานการณ์และผลการปฏิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ชั้นระหว่างเกิดภัย เป็นชั้นการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามบทบาทหน้าที่ รวมถึงการซ่อมแซม และฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่เพื่อให้ผู้ประสบภัยดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและสามารถ กลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้โดยเร็วโดยให้ นขต.ศบภ.ทบ. ดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 จัดผู้แทนเข้าร่วมในองค์กรปฏิบัติการระหว่างหน่วยทหารกับ หน่วยทหาร และหน่วยทหารกับหน่วยงานพลเรือน ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม จัดกำลังพล เครื่องมือ และยุทโธปกรณ์ โดย ประสานการปฏิบัติกับจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 ให้หน่วยทหารที่ร่วมปฏิบัติงานเข้ารายงานตัวที่ ณ จุดรวมพล ขั้นต้น (Staging Area) ในพื้นที่ที่เกิดภัย ก่อนรับมอบภารกิจและพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยควรนำข้อมูลสถานภาพกำลังพล เครื่องมือมีอยู่ยุทโธปกรณ์ และขีดความสามารถของหน่วย แจ้งให้ผู้บัญชาการเหตุการณ์ได้รับทราบ

3.3.3 สนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนตามขีดความสามารถ และบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด โดยคำนึงคำนึงถึงความปลอดภัยของกำลังพล และผู้ประสบภัยเป็นสำคัญหากเกินขีดความสามารถ ให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือ ตามสายบังคับบัญชา จนถึง ศบภ.ทบ.

3.3.4 จัดชุดประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชน รวมทั้ง ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ผ่านสื่อของกองทัพและสื่ออื่น ๆ ในทุกช่องทาง ได้กำหนด ขอบเขตความรับผิดชอบตามระดับความรุนแรง 4 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ขอบเขตผู้มีอำนาจความรับผิดชอบตามระดับความรุนแรงสาธารณภัย

ระดับสาธารณภัย	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
ระดับที่ 1 (สาธารณภัยขนาดเล็ก)	ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการ อำเภอ ผู้ช่วย ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ควบคุมและสั่งการ
ระดับที่ 2 (สาธารณภัยขนาดกลาง)	ผู้อำนวยการจังหวัด และ/หรือ ผู้อำนวยการ กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ
ระดับที่ 3 (สาธารณภัยขนาดใหญ่)	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ผบ.ปภ.ช.) เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ
ระดับที่ 4 (สาธารณภัยร้ายแรงยิ่ง)	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ

3.4 ขั้นหลังการเกิดภัย เป็นขั้นการปฏิบัติสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้เกิดความปลอดภัยในการกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติโดยเร็ว เช่น การทำความสะอาด รื้อถอนซากปรักหักพัง ซ่อมแซมและฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ ขั้นต้น โดย นขต.ศบภ.ทบ. สามารถดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติในขั้นนี้ ได้ดังนี้

3.4.1 วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ หลังจากเกิดเหตุการณ์รวมทั้งสนับสนุนส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐอื่นในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูขั้นต้น เพื่อให้ผู้ประสบภัยกลับมา ดำรงชีพได้อย่างปลอดภัย

3.4.2 จัดกำลังพล เครื่องมือ และยุทโธปกรณ์ร่วมทำความสะอาด เก็บกู้ซากปรักหักพังซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ขั้นต้น ตามขีดความสามารถฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยให้กลับคืนสู่สภาพหรือกลับเข้า พักอาศัยในที่พักของตนได้

3.4.3 สำรวจและรวบรวมข้อมูลความเสียหายทุกด้าน เพื่อส่วนราชการ ที่รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป พร้อมทั้งสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการรักษา ความสงบเรียบร้อย ด้านการจราจร และรักษาความปลอดภัยแก่บุคคล สถานที่และทรัพย์สิน

3.4.4 ให้ความรู้เรื่องการสุขาภิบาล และการป้องกันโรคที่มาจาก เหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว โดยให้สอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์หรือ แลกเปลี่ยนข่าวของรัฐบาลเพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความสับสนและตื่นตระหนกต่อเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น

ภารกิจศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12

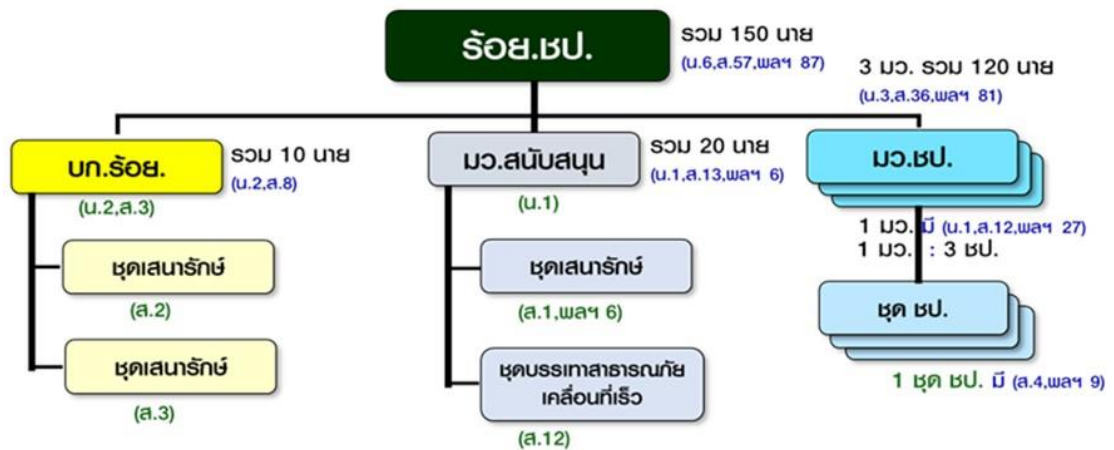
ภารกิจศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 เป็นส่วนสนับสนุน ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกที่ 1 มีหน้าที่ให้การ สนับสนุนกำลังเพิ่มเติมให้กับ หน่วยขึ้นตรงกองทัพบกที่ 1 เมื่อได้รับการร้องขอ หรือได้รับคำสั่งจากแม่ทัพภาคที่ 1/ ผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบกที่ 1 โดยทำหน้าที่ควบคุม ประสานการ ปฏิบัติศูนย์บรรเทาสาธารณภัยข้างเคียงระดับศูนย์ โดยการประสานผ่านกองอำนาจการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ของจังหวัดนั้น ๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ปราจีนบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้น 22 อำเภอ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ป้องกัน และช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยในพื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็นไปด้วย ความเรียบร้อย สอดคล้อง และเป็นไปตามนโยบายของกองทัพบก

ตารางที่ 2 พื้นที่ความรับผิดชอบศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12¹⁸

	จังหวัด	อำเภอ	หน่วยที่รับผิดชอบร่วม
	จังหวัด	อำเภอ	หน่วยที่รับผิดชอบร่วม
ศบภ.มทบ.12	ปราจีนบุรี (7 อำเภอ)	อ.เมือง	ศบภ.พล.ร.2 รอ.
		อ.กบินทร์บุรี	
		อ.นาดี	
		อ.บ้านสร้าง	
		อ.ประจันตคาม	
		อ.ศรีมหาโพธิ์	
ศบภ.มทบ.12	จังหวัด	อำเภอ	หน่วยที่รับผิดชอบร่วม
	ปราจีนบุรี	อ.ศรีมโหสถ	ศบภ.พล.ร.2 รอ.
	นครนายก (4 อำเภอ)	อ.เมือง	ศบภ.รร.จปร.
		อ.ปากพลี	
		อ.บ้านนา	
		อ.องครักษ์	
	ฉะเชิงเทรา (11 อำเภอ)	อ.เมือง	ศบภ.นรด.
		อ.บางคล้า	ศบภ.สนภ.1
		อ.บางน้ำเปรี้ยว	ศบภ.นรด.
		อ.บางปะกง	ศบภ.นรด.
		อ.บ้านโพธิ์	ศบภ.นรด.
		อ.พนมสารคาม	ศบภ.สนภ.1
		อ.ราชสาส์น	ศบภ.นรด.
		อ.สนามชัยเขต	ศบภ.สนภ.1
		อ.แปลงยาว	ศบภ.นรด.
		อ.ท่าตะเกียบ	ศบภ.สนภ.1
		อ.คลองเขื่อน	ศบภ.นรด.

โครงสร้างการจัดกองร้อยช่วยเหลือประชาชน (ร้อย ชป.)

การจัดกำลังกองร้อยช่วยเหลือประชาชน จำนวน 150 อัตรา พร้อมจัดยุทโธปกรณ์ ประจำหน่วย จำนวน 14 รายการ และยุทโธปกรณ์ประจำกาย จำนวน 19 รายการ

ภาพที่ 5 โครงสร้างกองร้อยช่วยเหลือประชาชน¹³

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ญัตตินันท์ ปรีชาภักดิ์กุล (2558) ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมของมณฑลทหารบกใน กองทัพภาคที่ 1 ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดองค์กรของมณฑลทหารบกในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 คือ โครงสร้างองค์กรของมณฑลทหารบกไม่สอดคล้องกับภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากไม่มีหน่วยที่รองรับการวางแผนประสานงาน อำนาจการ ร่วมกับองค์กรในระดับจังหวัด ในคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์สาธารณภัย กำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสบการณ์ และองค์ความรู้เพียงพอในการในการที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยเมื่อได้รับการร้องขอ และการจัดเครื่องมือและยุทโธปกรณ์ไม่มีความพร้อมรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ซึ่งมีแนวทางการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายพลเรือนในการบริหารจัดการสาธารณภัย คือ เพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน อำนาจการ กับส่วนราชการ และฝ่ายพลเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และพัฒนาศักยภาพกำลังพล เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ และองค์ความรู้ โดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 รูปแบบ คือ

1.1 การจัดตั้งศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกขึ้น โดยมี หน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพกำลังพล ไม่เพียงเฉพาะที่อยู่ในสังกัดมณฑลทหารบก ยังสามารถพัฒนาขีดความสามารถด้านการบรรเทาสาธารณภัยในกับกำลังพลในหน่วยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกด้วย

1.2 การประสานความร่วมมือกับศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขตพื้นที่และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเพื่อส่งกำลังพลของมณฑลทหารบก เข้าฝึกอบรมให้เกิดทักษะการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัย และฝึกความชำนาญในการใช้ เครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยที่มีอยู่ในองค์กรป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดังกล่าว ได้ด้วยเช่นกัน

1.3 การจัดหาเครื่องมือยุทธโศปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัยนั้น เนื่องจากกองทัพบกมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดหา⁶

2. อิฐ ทิพยจันทร์ (2567) ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพบกภาคที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดองค์กรในหน่วยมณฑลทหารบกในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการสาธารณภัยเมื่อได้รับการร้องขอพบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ กำลังพล ยังขาดความเข้าใจและทักษะ รวมถึงประสบการณ์ เมื่อต้องเข้าเผชิญเหตุการณ์ อาวุธ ยุทธโศปกรณ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เครื่องมือที่ใช้ สนับสนุนส่วนใหญ่เป็น การดัดแปลงมาใช้ในงานสาธารณภัย การได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ยังคงบูรณาการร่วมกันน้อย และการจัดการที่ผ่านมามุ่งเน้นการปฏิบัติเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ เน้นการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยแบบเฉพาะหน้าในขณะที่เกิดภัยพิบัติเป็นหลัก ส่วนการป้องกัน และเตรียมการก่อนการเกิดสาธารณภัย รวมทั้งการบูรณะฟื้นฟูสถานที่และประชาชน หลังการเกิดสาธารณภัย ซึ่งมีแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ มณฑลทหารบกในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

2.1 การสร้างกลไกความร่วมมือ และการสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสาร ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมกับองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมและ

2.2 การวางแผนร่วมกัน การจัดกำลังพลของมณฑลทหารบกปฏิบัติงาน ในส่วนของการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านการฝึกมาก่อน เพื่อให้การปฏิบัติงาน บรรลุวัตถุประสงค์และไม่เกิดอันตรายต่อทุกภาคส่วน

3. วชิรพงษ์ บุญรัตน์ (2564) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 41 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานคือระบบการบริหารจัดการตามกฎหมายระหว่างองค์กรในการดำเนินงาน ยังไม่สอดคล้องกับการทำงาน ระเบียบ คำสั่งการเบิกจ่ายงบประมาณและคำสั่งของรับบริการ สนับสนุนหน่วยทหารของส่วนราชการ เพื่อให้หน่วยสามารถเข้าปฏิบัติงานได้อย่างทันท่วงที่ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ในการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยมณฑลทหารบกที่ 41 ระเบียบและคำสั่งยังไม่เป็นไปตามแนวทางเดียวกันกับนโยบายของกองทัพบก ยุทธโธปกรณ์ การเสริมสร้างยังไม่สอดคล้องกับภูมิศาสตร์กับที่ตั้ง หน่วยมณฑลทหารบกที่ 41 ที่รับผิดชอบพื้นที่ และบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ และยุทธโธปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ประสบของผู้ปฏิบัติงานต่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติตามภารกิจของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและนโยบายของกองทัพบกที่มอบให้ ซึ่งมีแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้ กองทัพบกควรจะมีการประสานศูนย์ปฏิบัติการที่ 4 แก้ไขคำสั่งเพื่อการเบิกจ่ายงบประมาณและเบิกยุทธโธปกรณ์ทดแทนให้สอดคล้องครอบคลุมห้วงการปฏิบัติงานให้กับหน่วยเพื่อตอบสนองการทำงานตามคำสั่งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและเป็นไปตามนโยบายของกองทัพบก ควรเสริมยุทธโธปกรณ์ให้ทันสมัยและมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามลักษณะของภูมิศาสตร์ในพื้นที่รับผิดชอบ ควรมีการบูรณาการกับส่วนราชการในพื้นที่เพื่อให้เกิดการประสาน สอดคล้องกับการใช้ กำลังพล งบประมาณและยุทธโธปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติ และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ควรหาผลประโยชน์เพื่อให้ตนเองหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง⁷

4. สุระชัย มีหอม (2563) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพภาคที่ 2 เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย สามารถปฏิบัติได้ ด้วยการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ 1) ในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยนั้นต้องปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการพลเรือน หรือภาคเอกชน อาสาสมัครจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ให้เจ้าหน้าที่ทหารติดต่อไปประจำส่วนราชการนั้น หรือนายทหารติดต่อประจำที่ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพภาคที่ 2 รับผิดชอบในการประสานงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ 2) หน่วยปฏิบัติหลักในการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่สามารถประสานการปฏิบัติกับหน่วยข้างเคียงและส่วนราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง หากผู้บังคับหน่วยได้พิจารณาแล้วว่าการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเข้าช่วยเหลือประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์ 3) ให้ศูนย์บรรเทา

สาธารณสุขมณฑลทหารบกประจำพื้นที่ที่มีอำนาจสั่งการหน่วยทหาร ระดับรองลงไปที่ไม่ใช่หน่วยในการสายการบังคับบัญชา ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้โดยตรง ทั้งนี้ให้อยู่ในการพิจารณาของผู้บัญชาการมณฑล/ผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยประจำพื้นที่ เพื่อให้การช่วยเหลือพี่น้องประชาชน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 4) เมื่อหน่วยทหารหน่วยใดที่มีที่ตั้งอยู่นอกพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ได้รับมอบให้ปฏิบัติให้ผู้บังคับหน่วยที่เดินทางเข้ารายงานตัวกับผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ทันที และการปฏิบัติงานให้ยึดหลักเอกภาพ และ 5) การปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยนั้น จะมีสภาพกดดัน และไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ได้ ให้เน้นย้ำกำลังพลทุกนาย ระลึกเสมอว่าในทุกขั้นตอนการปฏิบัติให้ยึดหลักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความอดทน อดกลั้น ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อให้ประชาชน หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน ที่เกี่ยวข้องเข้าใจสถานการณ์และเกิดความร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกัน¹⁸

บทที่ 3

บทวิเคราะห์

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 12 ในปัจจุบัน โดยศึกษาศักยภาพของกำลังพล และข้อจำกัดการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 12 ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 12

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

1.1 ที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ในความรับผิดชอบของมณฑลทหารบกที่ 12 ส่วนใหญ่ที่ราบสูงและป่าทึบสลับซับซ้อน ซึ่งเป็นแหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ในช่วงหน้าฝนน้ำไหลหลากมามากและรวดเร็ว ส่วนในช่วงฤดูแล้งจะมีน้ำไหลลงสู่ลำน้ำน้อยหรือไม่มีเลยส่งผลให้เกิดภัยแล้งและยังเกิดชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง

1.2 สภาพภูมิอากาศ พื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดพาไอน้ำจากอ่าวไทย ปะทะภูเขาทางเหนือลอยตัวตกมาเป็นฝนและได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนปีละ 2 - 3 ลูก ในฤดูร้อนพื้นที่ดังกล่าวมีอุณหภูมิสูงประมาณ 38 - 40 องศาเซลเซียส

2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.1 โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค ถนน ระบบคมนาคม และสะพาน ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี เพื่อให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว แต่พบในบางพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ อาจมีปัญหาเรื่องการเดินทางและโลจิสติกส์ และระบบไฟฟ้าและการสื่อสารอาจได้รับความเสียหายจากพายุ จำเป็นต้องมีแผนสำรอง เช่น เครื่องปั่นไฟและเครือข่ายวิทยุสื่อสาร

2.2 อุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย งบประมาณ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และเครื่องมือบางส่วนอาจไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และบางส่วนมีสภาพไม่พร้อมใช้งาน

2.3 เทคโนโลยีและระบบเตือนภัย มีการการนำเทคโนโลยี เช่น โดรน สำรวจ, ระบบ GIS และ AI มาช่วยพยากรณ์และติดตาม ภัยพิบัติ และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงาน ด้านอุตุนิยมวิทยาเพื่อพยากรณ์ และเตือนภัยล่วงหน้า

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม

3.1 ความร่วมมือของประชาชนและชุมชน ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ในการการฝึกอบรมการอพยพและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และคาดหวัง การช่วยเหลือที่รวดเร็วและทั่วถึงจากหน่วยงานทางทหาร หากเกิดเหตุสาธารณภัยเกิดขึ้น

3.2 การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัย เมื่อเกิดเหตุการณ์ก็ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน ในการบริจาคอุปกรณ์ ช่วยเหลือ หรือการใช้โดรนสำรวจพื้นที่ภัยพิบัติ

4. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และมีโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง อาคารบ้านเรือนทำจากวัสดุไม้ สาเหตุการเกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่เกิดจากความประมาทขาดความระมัดระวัง สถานที่เกิดมักเป็นที่อยู่อาศัยและชุมชนหนาแน่น และในหลายพื้นที่มีโกดังเก็บสารเคมี และมีการขนส่งสารเคมี เกิดการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย และการเกิดเพลิงไหม้เกิดขึ้นได้

ภัย/เดือน	ระยะเวลาที่เกิดภัย											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย						←				→		
ภัยแล้ง		←			→							
พายุฤดูร้อน			←		→							
อัคคีภัย	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
อุบัติเหตุทางถนน	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
ไฟฟ้าหมอกควัน	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←

ภาพที่ 6 ปฏิทินแผนบรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 (ศบภ.มทบ.12) มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนจากสาธารณภัย โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรของประเทศ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วยเครื่องมือดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 โดยใช้ 7S McKinsey

7S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
1. กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	S1: มทบ.12 มีการจัดทีมที่มีประสบการณ์จากการฝึกอบรมเฉพาะทางที่ฝึกอบรมเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น	W1: หากมีพื้นที่ การเกิดภัยพิบัติหลายจุดหรือเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่อาจไม่สามารถปฏิบัติได้ครอบคลุมทุกพื้นที่
2. โครงสร้างองค์กร (Structure)	S2: มีโครงสร้างและการสั่งการและการจัดการควบคุมที่ชัดเจน ในโครงสร้างปกติ	W2: โครงสร้างในสถานการณ์บรรเทาสาธารณภัยไม่มีความชัดเจน ตัดสินใจและการแก้ปัญหา เฉพาะหน้าตามสถานการณ์และความรุนแรง
3. ระบบการปฏิบัติงาน (System)	S3: มีการสั่งการที่มีความเด็ดขาดตลอดจนประสานการปฏิบัติภาคส่วนอื่นอย่างต่อเนื่อง	W3: ภาคส่วนอื่นๆจะขาดการประสานและการปฏิบัติร่วมกันเองจนมีผลกระทบกับ มทบ.12 ในการปฏิบัติ W4: ในบางเหตุการณ์ที่ต้องปฏิบัติร่วมจะเกิดความสับสนในเรื่องขอบเขตการปฏิบัติงาน
4. บุคลากร (Staff)	S4: บุคลากรได้รับการฝึกอบรม ทั้งในภาครัฐ และร่วมกับเอกชนซึ่งสามารถปฏิบัติงานเมื่อเกิดภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว	W5: กำลังพลยังขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติ รวมถึงการฝึกอบรม
5. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	S5: มีกำลังพลที่ได้รับการฝึกฝน อบรม ให้พร้อมปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์	W6: กำลังพลยังขาดความเข้าใจ ขาดทักษะประสบการณ์ และความมั่นใจเมื่อออกปฏิบัติหน้าที่

7S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
6. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	S6: มีการบริหารจัดการกำลังพล ทำให้สามารถระดมกำลังได้ รวดเร็ว และพร้อมปฏิบัติ	W7: ขาดความเข้าใจในการบริหารการจัดการพื้นที่ภัยพิบัติเนื่องจากขาดประสบการณ์ และความรู้ W8: การบริหารจัดการด้านทรัพยากรเป็นปัญหาสืบเนื่องจากงบประมาณ, อุปกรณ์, ยานพาหนะ และเครื่องมือบางส่วนอาจไม่เพียงพอหรือมีสภาพเก่า
7. ค่านิยมรวม (Shared values)	S7: มทบ.12 ได้กำหนดค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับกองทัพบก เพื่อเป็นแนวทางให้กำลังพลยึดถือปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน	ไม่มี

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 โดยใช้ PMESII

PMESII Model	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. การเมือง (Political)	O1: นโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญกับงานบรรเทาสาธารณภัย	T1: มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล/คณะทำงาน ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และขั้นตอนการบริหารงานไม่ต่อเนื่อง
2. การทหาร (Military)	O2: มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในด้านการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อเพิ่มศักยภาพ	T2: อาจทำให้การฝึกการปฏิบัติในงานด้านการทหารเดิมนั้นลดลงระจำกัด้วยวงรอบการฝึกและเวลา
3. เศรษฐกิจ (Economy)	O3: หากมีเศรษฐกิจดี งบประมาณในการฝึกอบรมก็จะเพิ่มขึ้น	T3: หากมีเศรษฐกิจแย่ งบประมาณในการฝึกอบรมก็จะลดลง
4. สังคมที่อยู่ภายในสภาพแวดล้อม (Social)	O4: เป็นการแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของ มทบ.12 ที่เป็นการช่วยเหลือประชาชนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี	T4: หากพื้นที่การเกิดภัยพิบัติขนาดใหญ่ หรือเข้าถึงยาก อาจได้รับการ วิจารณ์ในทางลบได้

PMESII Model	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
5. ข่าวสาร (Information)	O5: ผู้บังคับบัญชาระดับสูงเข้าถึงความสำคัญของภัยพิบัติในการตระหนักรู้และสั่งการได้อย่างเหมาะสม	T5: อาจเกิดการสับสนในการรับรู้ และความสับสนหากขาดการบริหารจัดการด้านการข่าว
6. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	O6: มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และระบบสื่อสารของรัฐ อาจ ช่วยลดข้อจำกัดเรื่องการเข้าถึงพื้นที่ภัยพิบัติ	T6: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดภัยพิบัติที่รุนแรงขึ้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

ศักยภาพของกำลังพล และข้อจำกัดการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 12 ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 ในปัจจุบัน

บทวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 12 ตามกรอบนโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปี พ.ศ. 2568 ได้กำหนดแนวทางเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศและพัฒนากองทัพให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยนโยบายหลัก 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร

1.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 มีบุคลากรที่ผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี มียานพาหนะ เครื่องมือ และระบบสื่อสารที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ประสบภัยได้รวดเร็ว มีโครงสร้างการบังคับบัญชาและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นได้ดีในสถานการณ์วิกฤต และมีขีดความสามารถในการเข้าพื้นที่ทุรกันดารหรือพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยากในระยะเวลายาว พร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมสถานการณ์จำลองอย่างต่อเนื่อง เช่น การอพยพ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย

1.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน มณฑลทหารบกที่ 12 แม้จะมีบทบาทในการเข้าช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย แต่หน้าที่หลักยังคงเป็นการป้องกันประเทศ จึงไม่สามารถสนับสนุนทรัพยากรสนับสนุนทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถด้านบรรเทาสาธารณภัยอาจไม่เพียงพอ และมีความจำเป็น

เท่ากับการฝึกในภาคสนาม อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีบางอย่างอาจไม่เหมาะสมหรือทันสมัยเท่าที่หน่วยงานพลเรือนมี และในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานพลเรือนอาจเกิดปัญหาในการบูรณาการ โดยเฉพาะด้านระบบบัญชาการควบคุมและการแบ่งหน้าที่ ความเข้าใจบริบทเฉพาะของพื้นที่ เช่น วัฒนธรรม หรือชุมชนในระดับท้องถิ่นเท่ากับเจ้าหน้าที่พลเรือน

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคง

2.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 มีการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น ตำรวจ หน่วยกู้ภัย ที่สามารถสนับสนุนการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น ป้องกันการปล้นสะดม รักษาความสงบในศูนย์อพยพ การฝึกซ้อมร่วมระหว่างหน่วยงาน พร้อมทั้งมีเครือข่ายอาสาสมัคร เช่น “จิตอาสาพระราชทาน” หรือกองอาสา รักษาดินแดน ที่ช่วยเสริมงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ห่างไกลหรือยากเข้าถึง

2.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีทักษะเฉพาะทางด้านบรรเทาสาธารณภัย เช่น การกู้ชีพ การประเมินโครงสร้างเสียหาย การจัดการด้านจิตวิทยา ผู้ประสบภัย มีระบบประสานงานที่ยังไม่ราบรื่นแม้จะมีแผนบูรณาการ แต่ในสถานการณ์จริงอาจเกิดความล่าช้าหรือขัดแย้งด้านอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งข้อมูลภัยพิบัติหรือความเสี่ยงด้านความมั่นคงในพื้นที่บางแห่งยังไม่เป็นระบบ ทำให้การวางแผนรับมือขาดความแม่นยำ อีกทั้งความเปราะบางของสังคมในพื้นที่เสี่ยง เช่น ความยากจน ความไม่ไว้วางใจต่อรัฐ สามารถกลายเป็นปัญหาด้านความมั่นคงซ้อนขึ้นมาจากภัยพิบัติ

3. การพัฒนากองทัพบกและการพัฒนาบุคลากร

3.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ เช่น “ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12” รวมถึง “หน่วยแพทย์เคลื่อนที่โรงพยาบาลค่ายจักรพงษ์” ที่สามารถตอบสนองสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว มีการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้านการช่วยเหลือและกู้ภัยตามหลักสูตรมาตรฐานสากล เช่น การกู้ภัยในน้ำ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสาธารณภัยต่าง ๆ หรือการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน (First Aid, CPR) ส่งเสริมให้มีความเสียสละ มีวินัยและพร้อมปฏิบัติงานในสถานการณ์กดดัน หรืออันตราย รวมถึงการทำงานต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานโดยไม่เรียกร้องสิ่งตอบแทน ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของทหารในช่วงภัยพิบัติเป็นที่ยอมรับของสังคม ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนกับกองทัพในระดับชุมชนได้ง่าย

3.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน กำลังพลทหารส่วนใหญ่ ไม่ได้มีทักษะเชิงลึกด้านวิศวกรรมภัยพิบัติ, การประเมินความเสียหาย, หรือการดูแลด้านจิตวิทยาหลังภัยพิบัติ อีกทั้งงบประมาณหลักยังคงเน้นด้านความมั่นคงและยุทธโศปกรณ์ การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนา

ศักยภาพบรรเทาสาธารณภัยอาจมีไม่เพียงพอ กำลังพลทหารมีการโยกย้ายตามวาระ ทำให้ความต่อเนื่องในทีมบรรเทาสาธารณภัยขาดตอน และต้องเริ่มการฝึกใหม่ซ้ำ ๆ และการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานพลเรือน บางครั้งเกิดความไม่เข้าใจในกระบวนการหรือวัฒนธรรมการทำงาน เช่น ความแตกต่างของโครงสร้างคำสั่ง การวางแผน หรือการบริหารจัดการทรัพยากร

4. การสนับสนุนการพัฒนาประเทศและบรรเทาสาธารณภัย

4.1 ศักยภาพ/ลักษณะ เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ มีการระดมความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงการเสริมบทบาทของจิตอาสา ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานพัฒนาเอกชน ในพื้นที่รับผิดชอบมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภัยพิบัติ เช่น เขื่อน ฝาย ระบบระบายน้ำ ที่ช่วยลดผลกระทบและเพิ่มความยืดหยุ่นของพื้นที่ต่อภัยพิบัติ มีการพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า เช่น แอปพลิเคชันติดตามสถานการณ์ และระบบแผนที่ GIS ที่ช่วยเพิ่มความรวดเร็วและแม่นยำในการตัดสินใจ พร้อมทั้งการพัฒนาบุคลากรด้านบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถปฏิบัติการเบื้องต้นได้ทันที

4.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร ทำให้แผนการพัฒนาและการจัดการภัยพิบัติบางโครงการขาดความต่อเนื่องหรือถูกยกเลิกกลางคัน ในพื้นที่ที่ความรับผิดชอบของมณฑลทหารบกที่ 12 ที่อยู่ห่างไกลหรือพื้นที่เสี่ยงภัยยังได้รับการสนับสนุนไม่เท่ากับพื้นที่เมือง โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยี ระบบราชการที่ล่าช้า ขาดความยืดหยุ่น การประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่ราบรื่น การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นระบบทำตาม “ตามคำสั่ง” ไม่ใช่การมีส่วนร่วมในเชิงออกแบบนโยบายหรือแผนชุมชนอย่างแท้จริง

5. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

5.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 ร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ (Cobra Gold) ซึ่งเป็นการฝึกร่วมมือผสมระหว่างไทยกับสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรอื่น ๆ มีการฝึกด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HADR - Humanitarian Assistance and Disaster Relief) เป็นส่วนสำคัญของการฝึก ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การตั้งโรงครัวสนาม การส่งเวชภัณฑ์ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานการณ์จำลอง

5.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน ข้อจำกัดด้านภาษา วัฒนธรรม และระบบการทำงาน ความแตกต่างด้านภาษา กระบวนการตัดสินใจ หรือการประสานงานของแต่ละประเทศ อาจสร้างความสับสนในการปฏิบัติงานร่วมกัน อีกทั้งความร่วมมือบางกรณีอาจแฝงด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง ทำให้การช่วยเหลือไม่เป็นกลาง หรือเกิดความขัดแย้งในเชิงผลประโยชน์เกิดขึ้นได้

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์กลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 สรุปรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการสังเคราะห์แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัย ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12 โดยใช้ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths) 1. มีการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติถึงระดับหน่วย และค่านิยม 2. ระบบสั่งการ ระบบจัดการได้อย่างรวดเร็ว 3. บุคลากรได้รับการฝึกอบรมทั้งภาครัฐและเอกชน 4. กองทัพได้กำหนดค่านิยม	จุดอ่อน (Weakness) 1. ยังไม่มีแผนการปฏิบัติระดับหน่วย ที่ผ่านมาเป็นเชิงรับมากกว่า 2. งบประมาณ, อุปกรณ์ไม่เพียงพอ 3. กำลังพลหมุนเวียนมาปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ขาดทักษะ และความมั่นใจ
โอกาส (Opportunities) 1. นโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญกับงานบรรเทาสาธารณภัย 2. มีการปฏิบัติงานร่วมกันในหลายภาคส่วน 3. สังคมไทยเป็นสังคมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4. การนำเทคโนโลยี เช่น โดรนสำรวจระบบ GIS และ AI มาช่วยพยากรณ์	การพัฒนาเชิงรุก (O-S) 1. การฝึกอบรมกำลังพลให้พร้อม และเสริมสร้างความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น 2. จัดทำคู่มือการปฏิบัติเพื่อให้กำลัง พลได้ศึกษาแนวทางปฏิบัติของ หน่วย 3. สร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชน	การพัฒนาเชิงปรับปรุง (O-W) 1. การขอสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาเทคโนโลยีช่วยเหลือ และปรับปรุงระบบสื่อสาร 2. สร้างความเชื่อมั่นและขวัญกำลังใจให้กับกำลังพล และประชาชน 3. เพิ่มทักษะความรู้ให้กับกำลังพล
อุปสรรค (Threats) 1. ผู้ปฏิบัติหน้างานรอคำสั่งการปฏิบัติ 2. คนบางกลุ่มหวังผลประโยชน์ 3. ประชาชนคาดหวังความรวดเร็ว และทั่วถึง 4. การประสานระหว่างหน่วยงานขาดการวางแผนที่ดี	การพัฒนาเชิงป้องกัน (T-S) 1. การนำเทคโนโลยีมาช่วยพยากรณ์ภัย 2. เพิ่มการฝึกซ้อมร่วมกับภาคเอกชน 3. ให้ความรู้ กับประชาชนถึงแนวทางป้องกัน และการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์	การพัฒนาเชิงรับ (T-W) 1. สร้างศูนย์อำนวยการการที่ชัดเจน 2. พัฒนากลไกการบริหารจัดการภาวะวิกฤตให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ โดยผลลัพธ์ที่ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ หรือความแตกต่าง รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อแนวทางการบรรเทาสาธารณภัยของ มณฑลทหารบกที่ 12

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทา สาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านกำลังพลและองค์ความรู้ด้านบรรเทา สาธารณภัย ความร่วมมือระหว่างทหาร พลเรือน ตำรวจ หน่วยอาสาสมัคร และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนากลไกการประสานงานและส่งกำลังบรรเทาทันที (Rapid Response Team) และภายในมณฑลทหารบกที่ 12 ควรจัดทำแผนภายในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถเป็นข้อมูลสำหรับการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ทุกนายเพื่อให้เข้าใจ ในแนวทางเดียวกัน และควรมีการอัปเดตข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ สุระชัย มีหอม (2563) พบว่าในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยนั้น ต้องปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการพลเรือน หรือภาคเอกชน อาสาสมัครจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และควรจัด เจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบโดยเฉพาะ¹⁹ และการศึกษาของ วชิรพงษ์ บุญรัตน์ (2564) พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพงานบรรเทาสาธารณภัยควรมีการบูรณาการกับส่วนราชการในพื้นที่ ให้เกิดการประสานสอดคล้องกับการใช้กำลังพล งบประมาณ และยุทธโศปกรณ์ให้เหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง²⁰

การวางระบบเตือนภัยและเฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กำลังพล มีความพร้อมในการเข้าช่วยเหลือประชาชนอย่างทันท่วงที โดยการพัฒนาและติดตั้งระบบ เตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) ทั้งในพื้นที่เมืองและชนบท ใช้เทคโนโลยี เช่น เซนเซอร์น้ำฝน, กล้อง CCTV, IoT และดาวเทียม ในการติดตามและแจ้งเตือน สื่อสาร ข้อมูลเตือนภัยผ่านแอปพลิเคชัน, SMS, เสียงตามสาย, ป้ายเตือนอัตโนมัติ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐพงศ์ บุญทวี และคณะ (2564) พบว่า การแจ้งเตือน ภัยพิบัติเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันขององค์กรรัฐหลายภาคส่วน

การกำจัดการกิจกรรมที่ไม่สร้างคุณค่า ลดขั้นตอนที่เป็นคอขวด และการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุภัยพิบัติ²¹

การให้ความรู้และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้ความรู้กับประชาชนถึงแนวทางป้องกันและการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องภัยพิบัติในโรงเรียน ชุมชน และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมฝึกอบรม อบรมอาสาสมัครป้องกันภัย (อปพร.) และซ้อมแผนอพยพประจำปี สร้าง “เครือข่ายเฝ้าระวังภัยในชุมชน” ที่สามารถแจ้งเตือนและปฏิบัติการเบื้องต้นได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ (2560) กล่าวว่า ควรมีการบูรณาการใช้สื่อและกิจกรรมของกรมประชาสัมพันธ์ โดยหน่วยงานในพื้นที่ของกรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) ประชาสัมพันธ์จังหวัด ในเรื่องข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ เป็นศูนย์ข้อมูลให้ความรู้และกระจายข้อมูลดังกล่าวทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยและสามารถแก้ปัญหาในกรณีที่เกิดสาธารณภัย²²

การทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการและแนวทางการตอบโต้ภัยพิบัติให้สอดคล้องกับภัยพิบัติที่เปลี่ยนแปลงไป นำบทเรียนจากเหตุการณ์จริง เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม หรือไฟป่า มาใช้ปรับปรุงแนวทางปรับแก้แผนฝึกซ้อมให้ครอบคลุมสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ มะโนรมย์ และคณะ (2564) ศึกษาเรื่องเล่าและประสบการณ์เกี่ยวกับผลกระทบอุทกภัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่ความสามารถในการรับมือภัยพิบัติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า การแก้ไขปัญหาภัยพิบัติน้ำท่วมอย่างยั่งยืนต้องทำให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในรูปการณ์จัดตั้งศูนย์จัดการภัยพิบัติระดับจังหวัดที่มีองค์ประกอบของภาคประชาสังคม ประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการ เพื่อร่วมกันทำงานแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐบาลฐานการใช้ข้อมูลทางวิชาการ เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเตรียมความพร้อมรับมือ ป้องกัน รวมถึงการจัดการด้านผังเมืองและการวางแผนการจัดการของภาครัฐ เพื่อลดผลกระทบของภัยพิบัติและ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตและเพื่อลดความเสียหาย ความเดือดร้อน และความเสี่ยงในวงกว้างได้ และฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าเดิมในช่วงของการบูรณะฟื้นฟูภายหลังเหตุภัยพิบัติ²³

การปรับปรุงระบบการฟื้นฟูและเยียวยาหลังประสบเหตุการณ์สาธารณภัย สร้างความเชื่อมั่นและขวัญ กำลังใจให้กับกำลังพลและประชาชน ปรับแนวทางการเยียวยา

ให้รวดเร็ว เป็นธรรม และครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง พัฒนาระบบฐานข้อมูลครัวเรือน
 ประสพภัยเพื่อความแม่นยำในการช่วยเหลือสร้างระบบติดตามผลฟื้นฟูระยะสั้นและระยะยาว
 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุระชัย มีหอม (2563) พบว่าภายหลังเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยนั้น
 ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสนับสนุน คือ การรับดำเนินการช่วยทำความสะอาด
 อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม กำหนดแผนวันแล้วเสร็จ เพื่อวางแผนในการนำประชาชน
 กลับเข้าที่พักอาศัย การจัดชุดช่างซ่อมปรับปรุงบ้านเร่งด่วนร่วมกับส่วนราชการหรือเอกชน
 ที่รับผิดชอบเพื่อให้ประชาชนสามารถกลับเข้าไปอยู่พักอาศัยในบ้านได้อย่างรวดเร็ว¹⁹

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12 โดยใช้กรอบแนวคิดและเครื่องมือวิเคราะห์ที่หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) และสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค TOWS Matrix ร่วมกับการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อสร้างแนวทางที่ครอบคลุมและยั่งยืน การศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 12

1.1 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ในความรับผิดชอบของมณฑลทหารบกที่ 12 ส่วนใหญ่ที่ราบสูงและป่าทึบสลับซับซ้อน ทำให้ในช่วงหน้าฝนน้ำไหลหลากมามากและรวดเร็ว ส่วนในช่วงฤดูแล้งจะมีน้ำไหลลงสู่ลำน้ำน้อยหรือไม่มีเลย ส่งผลให้เกิดภัยแล้งและยังเกิดชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง และได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อน ในฤดูร้อนพื้นที่ดังกล่าวมีอุณหภูมิสูงประมาณ 38 - 40 องศาเซลเซียส

1.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค ถนน ระบบคมนาคม และสะพาน ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดีแต่ยังพบในบางพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ อาจมีปัญหาเรื่องการเดินทางและโลจิสติกส์ และระบบไฟฟ้าและการสื่อสาร อาจได้รับความเสียหายจากพายุ อุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยบางส่วนอาจไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และบางส่วนมีสภาพไม่พร้อมใช้งานเก่า

1.3 สภาพแวดล้อมทางสังคม ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ในการการฝึกอบรมการอพยพและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และคาดหวังการช่วยเหลือที่รวดเร็วและทั่วถึงจากหน่วยงานทางทหาร หากเกิดเหตุสาธารณภัยเกิดขึ้น ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัย เมื่อเกิดเหตุการณ์ก็ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน ในการบริจาคอุปกรณ์ช่วยเหลือ หรือการใช้โดรนสำรวจพื้นที่ภัยพิบัติ

1.4 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และมีโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง อาคารบานเรือนทำจากวัสดุไม้ สาเหตุการเกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่เกิดจากความประมาทขาดความระมัดระวัง และในหลายพื้นที่มีโกดังเก็บสารเคมี และมีการขนส่งสารเคมี เกิดการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย และการเกิดเพลิงไหม้เกิดขึ้นได้

2. ศักยภาพของกำลังพล และข้อจำกัดการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกำลังพล มทบ.12 ตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม พ.ศ. 2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 ในปัจจุบัน

ตามกรอบนโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปี พ.ศ. 2568 ได้กำหนดแนวทางเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศและพัฒนากองทัพให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยนโยบายหลัก 5 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร

2.1.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 มีบุคลากรที่ผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี มียานพาหนะ เครื่องมือ และระบบสื่อสารที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ประสบภัยได้รวดเร็ว มีโครงสร้างการบังคับบัญชาและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นได้ดี

2.2.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน ในการเข้าช่วยเหลือประชาชนไม่สามารถสนับสนุนทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีบางอย่างอาจไม่เหมาะสมหรือทันสมัยเท่าที่หน่วยงานพลเรือนมี และในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานพลเรือนเกิดปัญหาในด้านระบบบัญชาการควบคุมและการแบ่งหน้าที่ ความเข้าใจบริบทเฉพาะของพื้นที่ เช่น วัฒนธรรม หรือชุมชนในระดับท้องถิ่นเท่ากับเจ้าหน้าที่พลเรือน

2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคง

2.2.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 มีการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น ตำรวจ หน่วยกู้ภัย ที่สามารถสนับสนุนการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น ป้องกันการปล้นสะดม พร้อมทั้งมีเครือข่ายอาสาสมัคร เช่น “จิตอาสาพระราชทาน” หรือกองอาสารักษาดินแดน ที่ช่วยเสริมงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ห่างไกลหรือยากเข้าถึง

2.2.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีทักษะเฉพาะทางด้านบรรเทาสาธารณภัย เช่น การกู้ชีพ การประเมินโครงสร้างเสียหาย การจัดการ

ด้านจิตวิทยาผู้ประสบภัย มีระบบประสานงานที่ล่าช้าหรือขัดแย้งด้านอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งข้อมูลภัยพิบัติหรือความเสี่ยงด้านความมั่นคงในพื้นที่บางแห่ง ยังไม่เป็นระบบ ทำให้การวางแผนรับมือ ขาดความแม่นยำ

2.3 การพัฒนากองทัพบกและการพัฒนาบุคลากร

2.3.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ เช่น “ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 12” รวมถึง “หน่วยแพทย์เคลื่อนที่โรงพยาบาลค่ายจักรพงษ์” ที่สามารถตอบสนองสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว มีการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้านการช่วยเหลือและกู้ภัยตามหลักสูตรมาตรฐานสากล เช่น การกู้ภัยในน้ำ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสาธารณภัยต่างๆ หรือการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน (First Aid, CPR) กำลังพลเสียสละ มีวินัยและพร้อมปฏิบัติงาน ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของทหารในช่วงภัยพิบัติเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.3.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน กำลังพลทหารส่วนใหญ่ ไม่ได้มีทักษะเชิงลึกในด้านวิศวกรรมภัยพิบัติ, การประเมินความเสียหาย, หรือการดูแลด้านจิตวิทยาหลังภัยพิบัติ อีกทั้งการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพบรรเทาสาธารณภัยอาจมีไม่เพียงพอ กำลังพลทหารมีการโยกย้ายตามวาระ ทำให้ความต่อเนื่องในทีมบรรเทาสาธารณภัยขาดตอน และการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานพลเรือน บางครั้งเกิดความไม่เข้าใจในกระบวนการหรือวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน

2.4 การสนับสนุนการพัฒนาประเทศและบรรเทาสาธารณภัย

2.4.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มีการระดมความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงการเสริมบทบาทของจิตอาสา ชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่รับผิดชอบมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภัยพิบัติ เช่น เขื่อน ฝาย ที่ช่วยลดผลกระทบของพื้นที่ต่อภัยพิบัติ มีการพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า เช่น แอปพลิเคชัน ติดตามสถานการณ์ และระบบแผนที่ GIS เพื่อให้สามารถปฏิบัติการเบื้องต้นได้ทันที

2.4.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร ทำให้แผนการพัฒนาและการจัดการภัยพิบัติบางโครงการขาดความต่อเนื่องหรือถูกยกเลิกกลางคัน ในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลหรือพื้นที่เสี่ยงภัยยังได้รับการสนับสนุนไม่เท่ากับพื้นที่เมือง ระบบราชการที่ล่าช้า ขาดความยืดหยุ่น การประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่ราบรื่น

2.5 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.5.1 ศักยภาพ/ลักษณะ มณฑลทหารบกที่ 12 มีการร่วมฝึกคอบร้าโกลด์ (Cobra Gold) ซึ่งเป็นการฝึกร่วมผสมระหว่างไทยกับสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรอื่น ๆ

มีการฝึกด้าน การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HADR - Humanitarian Assistance and Disaster Relief) เป็นส่วนสำคัญของการฝึก ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การตั้งโรงครัวสนาม การส่งเวชภัณฑ์ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานการณ์จำลอง

2.5.2 ข้อจำกัดที่มีในปัจจุบัน ด้านภาษา วัฒนธรรม และระบบการทำงาน หรือการประสานงานของแต่ละประเทศอาจสร้างความสับสนในการปฏิบัติงานร่วมกัน อีกทั้งความร่วมมือบางกรณีอาจแฝงด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง ทำให้การช่วยเหลือไม่เป็นกลาง หรือเกิดความขัดแย้งในเชิงผลประโยชน์เกิดขึ้นได้

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 12

3.1 การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านกำลังพลและองค์ความรู้ด้านบรรเทาสาธารณภัยความร่วมมือระหว่างทหาร พลเรือน ตำรวจ หน่วยอาสาสมัคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนากลไกการประสานงานและส่งกำลังบรรเทาพื้นที่ (Rapid Response Team) และภายในมณฑลทหารบกที่ 12 ควรจัดทำแผนภายในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถเป็นข้อมูลสำหรับการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ทุกนายเพื่อให้เข้าใจไปในแนวทางเดียวกันและความมีการอัปเดตข้อมูลอยู่เสมอให้เป็นปัจจุบัน

3.2 การวางระบบเตือนภัยและเฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กำลังพลมีความพร้อมในการเข้าช่วยเหลือประชาชนอย่างทันท่วงที โดยการพัฒนาและติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) ทั้งในพื้นที่เมืองและชนบทใช้เทคโนโลยี เช่น เซนเซอร์น้ำฝน, กล้อง CCTV, IoT, ดาวเทียม ในการติดตามและแจ้งเตือนสื่อสารข้อมูลเตือนภัยผ่าน แอปพลิเคชัน, SMS, เสียงตามสาย, ป้ายเตือนอัตโนมัติ เป็นต้น

3.3 การให้ความรู้และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้ความรู้กับประชาชนถึงแนวทางป้องกัน และการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องภัยพิบัติในโรงเรียน ชุมชน และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมฝึกอบรม อบรมอาสาสมัครป้องกันภัย (อปพร.) และซ้อมแผนอพยพประจำปี สร้าง “เครือข่ายเฝ้าระวังภัยในชุมชน” ที่สามารถแจ้งเตือนและปฏิบัติการเบื้องต้นได้ทันที

3.4 การทบทวนและปรับปรุง แผนปฏิบัติการและแนวทางการตอบโต้ภัยพิบัติให้สอดคล้องกับภัยพิบัติที่เปลี่ยนแปลงไป นำบทเรียนจากเหตุการณ์จริง เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม หรือไฟป่า มาใช้ปรับปรุงแนวทางปรับแก้แผนฝึกซ้อมให้ครอบคลุมสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงมากขึ้น

3.5 การปรับปรุงระบบการฟื้นฟูและเยียวยาหลังประสบเหตุการณ์สาธารณภัย สร้างความเชื่อมั่นและขวัญ กำลังใจให้กับกำลังพลและประชาชน ปรับแนวทางการเยียวยาให้รวดเร็ว เป็นธรรม และครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง พัฒนาระบบฐานข้อมูลครัวเรือนประสบภัย เพื่อความแม่นยำในการช่วยเหลือสร้างระบบติดตามผลฟื้นฟูระยะสั้นและระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การสร้างกลไกความร่วมมือและรูปแบบการปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมกับองค์กรภาครัฐและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอให้มีความชัดเจนการวางแผนร่วมกันจะเป็นการเพิ่มศักยภาพและความพร้อมให้ทั้งมณฑลทหารบกที่ 12 ที่รับผิดชอบพื้นที่และฝ่ายพลเรือนให้มีความพร้อมเมื่อเกิดสาธารณภัย

1.2 ในการปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัยควรมีการวางแผนและกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ รวมทั้งแนวทางการป้องกันความเสี่ยงในแต่ละขั้นการปฏิบัติ เพื่อให้การออกปฏิบัติหน้าที่บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด และเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขขั้นการปฏิบัติที่ไม่เป็นตามแผนที่วางไว้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัญหา อุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงาน เพื่อวางแผนการแก้ไขต่อไปให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาและวางแผนการป้องกันการบรรเทาสาธารณภัยใหม่ ๆ ที่พบในปัจจุบัน เช่น แผนเผชิญเหตุการณ์แผ่นดินไหว เป็นต้น

2.3 ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของกำลังพล ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนในการปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ; 2561.
2. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/kSbpa>
3. สำนักงานสภานโยบาย สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2558. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/6fNI1>
4. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/JfZVc>
5. กองทัพบก. นโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบก ประจำปี 2568.
6. ธรรมนูญ ปรีชาฤทธิสกุล, พันเอก. แนวทางการเตรียมความพร้อมของมณฑลทหารบก ในกองทัพบกที่ 1. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, 2565.
7. อัฐ ทิพย์จันทร์, พันเอก. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกในพื้นที่รับผิดชอบกองทัพบกที่ 1. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, 2567.
8. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. แนวทางการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภายนอกในกรณีภัยพิบัติ. กรุงเทพมหานคร: 2567.
9. กองทัพบก. แผนการฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมกำลังพลในการบรรเทาภัยพิบัติ. 2568.
10. จิตกานต์ อรรถธรรม, พันเอก. แนวทางพัฒนาขีดความสามารถด้านการแพทย์ฉุกเฉินของโรงพยาบาลค่ายกฤษณ์สีวะรา มณฑลทหารบกที่ 29 กองทัพบกที่ 2. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, 2567.
11. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. รายงานการปฏิบัติงานร่วมกับกองทัพบก ในการช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติ. 2567.
12. กองทัพบก. แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/YRbr4>

13. กองทัพบก และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนปฏิบัติการร่วมระหว่างกองทัพบก และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการรับมือภัยพิบัติ (พ.ศ. 2564 -2570). 2564.
14. กระทรวงมหาดไทย. แผนฟื้นฟูพื้นที่หลังภัยพิบัติและปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ พ.ศ. 2563 - 2568. 2563.
15. คำสั่งกองทัพบกที่ 2 (เฉพาะ) ที่ 1397/65 ลง 8 พฤศจิกายน 2565 เรื่อง การจัดตั้ง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกที่ 2.
16. อุดม โกษากุล. การยกระดับศักยภาพกำลังพลในการปฏิบัติงานสนับสนุน สาธารณภัยพื้นที่ [รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560.
17. Anthony Gutierrez. A Simple Tool for Strategic Success: Mastering the TOWS (SWOT) Analysis. [Internet]. 2024. [Cited 22 February 2025]. Available from: <https://shorturl.asia/4fMtU>
18. คณะกรรมการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2558. แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2558 (ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563). [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/E4YGO>
19. สุระชัย มีหอม, พันเอก. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการ บรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกที่ 2 เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, 2563.
20. วชิรพงษ์ บุญรัตน์, พันเอก. การเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยมณฑล ทหารบกที่ 41. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, 2564.
21. ณัฐพงศ์ บุญทวี และคณะ. การปรับปรุงประสิทธิภาพแผนการส่งต่อข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ในเหตุการณ์วาทภัย กรณีศึกษาพายุนร้อนนป้าก. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 2564,43(1):1-21.
22. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. รายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินผลโครงการ ประชาสัมพันธ์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปี 2560. [อินเทอร์เน็ต]. 2560. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/ATdwN>
23. กนกวรรณ มะโนรมย์ และคณะ. โครงการวิจัย การศึกษาเรื่องเล่าและประสบการณ์ เกี่ยวกับผลกระทบอุทกภัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่ความสามารถในการรับมือ ภัยพิบัติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีสุขภาพ [อินเทอร์เน็ต]. 2564. [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/nXQk5>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก เมธี คำเต็ม

วัน เดือน ปีเกิด

1 ธันวาคม 2524

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2547

ปริญญาตรี วิศวกรรมคอมพิวเตอร์

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.ศ. 2554

ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2558

หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบกชุดที่ 93

พ.ศ. 2561

หลักสูตรจิตอาสา 904 “หลักสูตรหลักประจำ” (6 สัปดาห์)
รุ่นที่ 1/61

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2547 - 2551

ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 3
กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2552 - 2553

ผู้บังคับหมวด กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์

พ.ศ. 2554 - 2555

ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 3
กรมทหารราบ ที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2556 - 2558

นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 3
กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2559 - 2561

รองผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 3
กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2561 - 2563

หัวหน้าฝ่ายข่าวกรอง กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2563 - 2563

หัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2563 - 2565

ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2
กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2565 - 2566

หัวหน้าฝ่ายยุทธการ กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2566 - 2567

หัวหน้ากองข่าว/ยุทธการ มณฑลทหารบกที่ 12

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2567 - ปัจจุบัน

ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ 12